

Povodom 40-godišnjice kninske operacije

Povodom četrdesetgodišnjice oslobođenja Knina Komanda Vojnopomorske oblasti, u saradnji sa Vojnoistorijskim institutom i Institutom za historiju radničkog pokreta Dalmacije, organizovala je okrugli sto na temu: »Kninska operacija«. Rasprava je održana u Domu JNA u Kninu 1. decembra 1984. godine. Sa tog skupa za čitaoce »Vojnog dela« donosimo autorizovana izlaganja general-pukovnika Ilije Radakovića i pukovnika u penziji Nikole Anića.

General-pukovnik
ILIJA RADAKOVIĆ

Kninska operacija — velika pobjeda Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije

Dijele nas četiri decenije od poznatih jesenjih dana 1944. godine kada je na prostoru sjeverne Dalmacije Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije izvojevala jednu od svojih najbriljantnijih pobjeda — u poznatoj kninskoj operaciji. Bila je to posljednja etapa dugotrajne ofanzivne operacije jedinica Osmog korpusa za konačno oslobođenje Dalmacije i kninske krajine, čime su stvoreni preduslovi za izvođenje novih, još zamašnijih napadnih operacija ka sjevero-zapadu radi potpunog oslobođenja zemlje. Posmatrana u tim okvirima, kninska operacija se sa pravom uvrštava u ona dejstva Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije koja su bitnije uticala na dalji tok i završetak rata.

1. Karakter i razmjere kninske operacije

Prvih dana avgusta 1944. godine otpočele su opsežne vojne i političke pripreme jedinica Osmog korpusa, mornaričkih snaga i svih struktura narodnooslobodilačkog pokreta za konačno oslobođenje Dalmacije i jadranskih otoka. U to vrijeme primljena je i direktiva vrhovnog komandanta, maršala Tita: »Istorijski zadatak oslobođenja Dalmacije — njeni borci treba da izvrše sopstvenim snagama«. Time je bila jasno opredijeljena generalna strategijska orijentacija toka

budućih događaja, što je političkom rukovodstvu Dalmacije i Hrvatske, kao i Štabu osmog korpusa, ostavljalo široki prostor za inicijativu, za planiranje i izvođenje najraznovrsnijih, kombinovanih dejstava na kopnu i moru.

Ofanziva Osmog korpusa otpočela je u prvoj dekadi septembra, gotovo u isto vrijeme kada su i u istočnim dijelovima Jugoslavije — u Makedoniji, Srbiji, na Kosovu i u Vojvodini — počele teške i dugotrajne bitke za konačno oslobođenje tih krajeva. Već 8. septembra jedinice 26. divizije iskrcavaju se i oslobađaju otok Hvar, 11. septembra Brač, tri dana kasnije i Korčulu, da bi već sutradan (15. septembra) u žestokoj borbi razbile i uništile snažni njemački garnizon na poluotoku Pelješcu, čime je okončana značajna etapa u oslobođenju srednjedalmatinskih otoka i stvaranju operativno-taktičkih uslova za prenošenje operacija na širi obalski pojas. Za nepuna dva mjeseca (do konca oktobra) bila je oslobođena gotovo sva Dalmacija, uključujući Split, Šibenik, Zadar, Imotski, Drniš, Benkovac i desetine manjih mjesta, što je omogućilo pripremanje i nanošenje završnog udara — uništenje njemačke grupacije u širem rejonu Knina. Koliko je to bio zamašan i složen zadatak čije je realizovanje zahtijevalo, između ostalog, i izuzetne borbene i moralne kvalitete cjelokupnog vojničkog i starješinskog sastava, ilustruje i podatak o snazi protivnika koju je trebalo slomiti. Nijemci su imali gotovo četiri kompletne divizije, italijanski fašisti — preko 3.000 vojnika, ustaše pet zdrugova, domobrani dvije pukovnije, četnici oko 4.500 ljudi. Ukupni efektivni okupaciono-kvislinških trupa iznosili su blizu 60.000 vojnika sa ogromnom ratnom tehnikom, što je u to vrijeme predstavljalo jednu od najkompaktnijih neprijateljskih grupacija na našem ratištu. U dvomjesečnim borbama (do konca oktobra) ona je, doduše, pretrpjela teške gubitke, ali njena kičma još nije bila slomljena. Sa kolikom upornošću i žestinom su njemačke komande nastavile da se bore i poslije više pretrpljenih poraza svjedoči i direktiva upućena komandantu 15. njemačkog brdskog korpusa, generalu Fenu u Kninu, u kojoj se posebno ističe da se Knin mora braniti do posljednjeg metka i do posljednjeg čovjeka; da je svaki njemački oficir obavezan da strijelja potčinjenog koji bez odobrenja napusti položaj, a onaj ko tako ne postupi — biće i sam strijeljan, što važi i za jedinicu: ako bez odobrenja napusti položaj, strijeljaće se svaki deseti vojnik.

Za njemačku vrhovnu komandu i Komandu jugoistoka odbrana Knina i njegovog šireg rejona imala je, prema tome, dvojaku funkciju: pod svaku cijenu spriječiti dalji prodor Osmog korpusa u pravcu Like i Bosne, i time stvoriti povoljne uslove za postupno »skraćić-

vanje fronta« na ostalim dijelovima jugoslovenskog ratišta. Da bi to postigli, koncentrisali su u Kninu i oko Knina svoje elitne jedinice: 264. pješadijsku i glavninu 373. legionarske divizije (preko 14.000 vojnika) a angažovali su i izuzetno jaku grupaciju kvislinga — oko 6.000 četnika, ustaša i domobrana. Istovremeno su poseli i snažno utvrdili (minama, bodljikavom žicom, bunkerima) sve dominantne topografske objekte u širem rejonu — Oštru i Crnu glavicu kod Ramljana, Vrbnika, Očestova, Žagrovića, Stare Straže, Pađena, Prevjesa, Strmice i dr., očigledno sa čvrstom namjerom da pruže najodlučniji otpor i zadrže pod svojom kontrolom posljednji bastion nakon teških poraza pretrpljenih u prethodnim borbama.

Za uništenje tako snažne neprijateljske grupacije morale su se angažovati dovoljno respektivne snage, visokih borbenih i moralnih kvaliteta — i upravo zbog toga je Vrhovni štab odredio kompletan Osmi korpus: 9, 19, 20. i 26. diviziju sa ukupno 12 dalmatinskih brigada. Zajedno s njima, angažovana je i glavnina Prve tenkovske brigade (25 tenkova i 11 oklopnih kola) i pet divizionu korpusne artiljerije (oko 80 topova različitog kalibra), a pod operativnu komandu Štaba korpusa stavljena su i četiri partizanska odreda: Kninski, Primorski, Vrlički i Dinarski. U cjelini gledajući, bila je to veoma snažna operativna grupacija (sa oko 30.000 boraca), koja je za sobom već imala bogato ratno iskustvo, i čiji su borci i štabovi prošli Neretvu i Sutjesku, Jajce i Drvar, Vukov klanac i Benkovac, Split, Imotski, Šibenik i Zadar — kaleći se u danonoćnim jurišima, borbama i bojevima širom zemlje.¹ I po svom nacionalnom sastavu Osmi korpus je predstavljao pravu jugoslovensku borbenu formaciju, jer su se u njemu nalazili borci skoro svih naših naroda i narodnosti. Svi su se oni našli u istom stroju, pod istim partizanskim simbolima, usmjereni ka istom cilju — zajedničkoj borbi za slobodu.

2. Najznačajnija obilježja toka operacije

Početni napad na neprijateljsku grupaciju u širem rejonu Knina uslijedio je 7. novembra 1944. godine, ali kako je izveden gotovo iz pokreta i nedovoljno sinhronizovano — dao je relativno male rezultate. U takvoj situaciji Štab korpusa donosi odluku da privremeno obustavi ofanzivna dejstva i izvrši temeljite pripreme, jer je već

¹ Sve brigade i divizije 8. korpusa imale su u vrijeme kninske operacije dugo ratno iskustvo: 9. divizija je formirana februara 1943, a ostale tri (19, 20. i 26.) oktobra 1943. Od 12 brigada koje su angažovane u operaciji — tri su formirane još 1942. godine, dve u januaru i februaru 1943, šest u jesen 1943. i samo jedna u prvoj polovini 1944.

poslije prvih borbi postalo evidentno da se neprijatelj odlučio na žestoku i maksimalno upornu odbranu, čiju je okosnicu činio snažan fortifikacijski sistem oko Knina.

Pripreme za novi, konačni udar izvedene su u narednih 10 dana — od 15. do 25. novembra, kada je faktički i otpočela prva faza operacije.² Do tada već je bio završen manevar kružnog obuhvata njemačko-kvislinških trupa — jedinicama 19. divizije sa zapada, 26. divizije sa juga, a 20. i 9. divizije sa istoka, čime su stvoreni svi neophodni operativni uslovi za opšti prelazak u napad. Za razliku od većine do tada izvedenih operacija, Štab korpusa je ovu planirao sa široko obuhvatne osnovice tako da su pod istovremeni udar došle gotovo sve snage neprijatelja, uključujući i dve najznačajnije komunikacije: Knin — Gračac (zadatak jedinica 19. divizije bio je da presjeku tu komunikaciju) i Knin — Bosansko Grahovo (koju je zatvarala 20. divizija).

U zoru, 25. novembra, otpočeo je prvi opšti napad na položaje neprijatelja. U napad je krenulo devet brigada sa tenkovima i artiljerijom, slamajući otpor Nijemaca gotovo stopu po stopu. Već krajem dana presječena je komunikacija Knin — Bosansko Grahovo (kod s. Strmice). Najteže borbe vodile su jedinice 26. i 19. divizije, jer je neprijatelj pružao žestok i krvav otpor iz desetina bunkera, rovova i utvrđenih zgrada, svjestan da odstupanja nema ni u jednom pravcu. Puna tri dana i tri noći napadali su borci Osmog korpusa na snažno utvrđene i uporno branjene položaje njemačkih divizija i pukova, nanoseći im teške gubitke i sabijajući ih na sve užji prostor. Konačni udar uslijedio je između 1. i 4. decembra, kada su u borbu uvedene sve snage — 13 brigada (12 dalmatinskih i Treća prekomorska) zajedno sa tenkovima. Operacija je time dovedena do najvišeg intenziteta. Noću 2/3. decembra borci 26. divizije, probili su odbranu Nijemaca sa južnih prilaza gradu, a gotovo istovremeno u Knin su prodrle i jedinice 20. divizije sa istočne strane. Time je otpor neprijatelja u gradu bio konačno slomljen. Borbe su, doduše, nastavljene i naredna tri dana kod Žagrovića, Stare Straže, Pađana i Ilića (u tunelu kod St. Straže Nijemci su zapalili municiju i benzin i tako ubili svojih 600 ranjenika). Komandant Osmog korpusa, general-major Petar Drapšin, javio je 5. decembra Glavnom štabu NOV Hrvatske: »Na terenu Dalmacije nema više neprijatelja«. Otpočela je faza gonjenja, koja se završila 9. decembra oslobođenjem zрманjske općine.

² O trajanju kninske operacije postoje različite periodizacije: neki autori je svode na razdoblje od 9 dana (26. 11—04. 12), drugi je razmatraju u širem kontekstu sveukupnih dejstava za oslobođenje Dalmacije i lociraju je u vremenskom rasponu od mjesec dana — od 7. 11. do 9. 12, a ima i drukčijih mišljenja.

3. *Upotreba artiljerije, tenkova i mornaričkih snaga*

Prema procjenama većine historičara NOR-a, u kninskoj operaciji je bilo angažovano oko 450 topova i minobacača sa obe strane. To je velika koncentracija artiljerije, pogotovo na toliko suženom prostoru (već nakon četvrtog dana borbi Nijemci su bili sabijeni na prostoru 8 x 14 km). U početnoj fazi, međutim, jedinice Osmog korpusa nisu raspolagale dovoljnom količinom artiljerijskih oruđa (naravno većih kalibara).

Nijemci su imali veoma snažnu protivavionsku artiljeriju, čiju su okosnicu činili tzv. flakovi, koje su oni veoma efikasno upotrebljavali protiv naše pješadije i tenkova, jer im je najmanja opasnost prijetila iz vazdušnog prostora. Dejstva Osmog korpusa avijacija je podržavala više simbolično.

Sadejstvo artiljerije i pješadije u početnoj fazi operacije imalo je slabosti. Ali, već nakon prvih težih okršaja i pretrpljenih gubitaka većina štabova i starješina uspjela je da obezbijedi maksimalnu sinhronizaciju dejstava. Artiljerija je od tada korišćena, prije svega, za neposrednu podršku jedinica u napadu na utvrđene objekte, što je bilo od izuzetnog značaja s obzirom na topografska svojstva odbrambenih položaja njemačkih i kvislinških trupa: otkriveno i kamenito zemljište, velika preglednost, male mogućnosti maskiranja i dr. Najveći dio tih objekata uništavan je neposrednim gađanjem. Oruđa su noću privlačena u neposrednu blizinu utvrđenih objekata. U tom pogledu u kninskoj operaciji stečena su dragocjena iskustva, koja su kasnije jedinice Četvrte armije majstorski primjenjivale u mostarskoj, riječkoj i tršćanskoj operaciji.

U teškim i dugotrajnim bitkama za Knin i okolinu jedinice Osmog korpusa zaplijenile su oko 80 topova. To je omogućilo Štabu korpusa da odmah poslije završetka operacije formira samostalnu artiljerijsku brigadu od četiri divizionu većeg kalibra (105 i 150 mm), a divizije su dobile divizione brdskih topova. Tako je transformirana artiljerijska grupa Osmog korpusa. Kada se krenulo na Mostar, a zatim i u završne operacije, sve divizije Osmog korpusa (odnosno kasnije Četvrte armije) imale su u svom sastavu i taj značajni element udarne moći — artiljeriju većeg i srednjeg kalibra, dovoljno snažnu da bitnije utiče na tok i ishod operacija i bojeva. Odlučujući doprinos tome dala su očigledno i iskustva iz kninske operacije, pa i sa tog aspekta treba ocjenjivati njen sveukupni značaj i efekat.

Sa jedinicama Osmog korpusa djelovala je i glavnina Prve tenkovske brigade.³ Njena upotreba je bila izuzetno uspješna, pogotovo u neposrednoj podršci pješadije na pravcu glavnog udara, ali je u trećoj fazi operacije cijela tenkovska grupacija prebačena na sektor dejstva 19. divizije i neposredno joj sadejstvovala u presijecanju jedine komunikacije kojom se neprijatelj pokušao izvlačiti u pravcu Zrmanje. Za uspjeh operacije u cjelini to je bilo od osobitog značaja, jer su tada naše jedinice postale superiornije od neprijatelja u tom važnom elementu tehnike. Uz to — naši borci, starješine i štabovi učili su u vrtlogu rata kako treba da usklađuju sadejstvo različitih rodova vojske i kako mogu optimalno da iskoriste udarnu i vatrenu moć tenkova za izvršenje zadataka pješadije, posebno kao elementa neposredne podrške u napadu. Kninska operacija je i u tom pogledu predstavljala veliku školu i ispit.

Mornarica NOVJ je u toku kninske operacije uspješno izvršila svoj zadatak — obezbjeđenje dejstva Osmog korpusa na lijevom boku, kao i sve zadatke transporta i pripreme za naredne borbene i druge zadatke pri oslobođenju otočja u Kvarneru i Istri.

4. Neprekidna i organizovana popuna jedinica boračkim sastavom

Zbog gubitaka u boračkom i starješinskom sastavu u gotovo svim jedinicama Osmog korpusa, u bitkama za oslobođenje Dalmacije i jadranskih otoka, a posebno u kninskoj operaciji, neophodna je bila hitna popuna ljudstvom. Samo u razdoblju od nepunih mjesec dana kninske operacije izbačeno je iz stroja oko 2.900 ljudi, odnosno oko 10 odsto naših snaga koje su učestvovala u operaciji. Otuda je nadoknađivanje ovih gubitaka i njihova popuna ubrzo poprimila razmjere složenog i specijalnog zadatka, koji se morao rješavati na širokoj osnovi i primjenom odgovarajućih metoda.

Mobilizacija ljudstva za popunu jedinica Osmog korpusa imala je, u prvom redu, izuzetno organizovan karakter. Postoje desetine primjera i dokumenata koji to potvrđuju, a što između ostalog govori i o visokom stupnju organizovanosti i besprijekornom funkcionisanju naših vojnoteritorijalnih organa, pozadinskih ustanova i cjelokupnog sistema narodne vlasti. Sve je to djelovalo na nabolji način. Naše komande mjesta i vojnih područja izvršavale su složeni zadatak

³ Prva tenkovska brigada je formirana 16. jula 1944. Imala je četiri bataljona, svaki po dvije čete tenkova tipa »Stuart« — ukupno oko 100 tenkova i oklopnih automobila (blindi). Naredbom Vrhovnog štaba od 5. novembra u brigadi su obrazovane dvije grupe: Sjeverna u sastavu Osmog korpusa i Južna — pod komandom Drugog korpusa.

mobilisanja ljudstva za borbene jedinice na način kojem se zaista ne može staviti nikakav prigovor. Popuna se vršila, u suštini, na dva načina: pozivanjem mlađih godišta iz gradova i sela (dobrovoljnim putem i zakonskim određivanjem) i upućivanjem kompletnih jedinica (četa i vodova pri komandama vojnoteritorijalnih organa) i partizanskih odreda (u cjelini ili djelimično) u sastav pojedinih brigada i divizija. Drugi princip je često primjenjivan u ratu, jer je umjesto jedinice koja je upućivana u brigadu odmah stvarana nova, katkada jača i kvalitetnija. Tako je postupljeno i u pripremanju kninske operacije. Kninski partizanski odred je uključen u sastav 19. divizije, Prominski — dijelom u 19. diviziju i druge jedinice, Vrlički NOP odred u 20. diviziju, a dio je ostao da djeluje kao teritorijalna partizanska jedinica. Zadržana je četvorna brigadna formacija, iako je bilo sugestija da se pređe na trojnu formaciju.

Naša najveća snaga bila je u dubokoj i neraskidivoj vezi sa narodom i u osloncu na narod. Svaka naša slobodna teritorija bila je svojevrsan bastion i neiscrpno vrelo novih snaga za razmah i jačanje oslobodilačke borbe i stvaranje novih jedinica Narodnooslobodilačke vojske. Kninska operacija je briljantan dokaz toga. Iza jedinica Osmog korpusa stajala je slobodna partizanska Dalmacija kao neuništivi rezervoar novih snaga i visoko organizovana pozadina, na koju se Osmi korpus mogao da oslanjati u punoj mjeri. Zato ni popuna ljudstvom nije prčinjavala teškoće.

5. Obostrani gubici i efekat dejstava

Po obimu angažovanih snaga, kninska operacija spada među najveće bitke narodnooslobodilačkog rata. U njoj je, obostrano, aktivno učestvovalo oko 55.000 vojnika grupisanih u skoro sedam divizija, sa ogromnom ratnom tehnikom i motorizacijom, tako da je i stepen koncentracije snaga po jednom km² bio izuzetno veliki. Druga bitna karakteristika operacije jeste njena žestina i intenzitet. Punih devet dana borbe su vođene gotovo bez prekida, skoro za svaku stazu, uzvišenje, naseljeno mjesto i objekat, često uz obostrani juriš naših i neprijateljskih jedinica. Štabovi i starješine jedinica Osmog korpusa praktično nisu ni izlazili iz stroja — tu su uspješno polagali i položili jedan od svojih najtežih ratnih ispita. Otuda nije slučajno što je neposredno nakon uništenja tako snažne grupacije neprijatelja drug Tito pohvalio sve jedinice Osmog korpusa, a Glavni štab NOV Hrvatske proglasio Korpus udarnim. Kninska operacija

je u mnogo čemu bila najefikasnija generalna proba za naredne, još složenije i dugotrajnije operacije i bitke.

Gubici neprijatelja u kninskoj operaciji iznosili su preko 10.000 ljudi — od toga oko 6.500 poginulih i ranjenih i preko 4.200 zarobljenih. Dvije njemačke divizije bile su razbijene i praktično uništene. U ruke naših jedinica pao je i ogroman ratni plijen: 78 topova, preko 530 automatskih oruđa, više od 5.500 pušaka, nekoliko desetina vagona ratne opreme.

Za nepun mjesec dana trajanja operacije poginulo je 629 naših boraca i starješina, a ranjeno je 2.275. Bili su to najveći gubici koje je Osmi korpus pretrpio od svog formiranja.

Po načinu pripremanja i planiranja, toku i intenzitetu, kao i ostvarenim vojnim i političkim efektima, kninska operacija se s pravom uvrštava u kategoriju najznačajnijih operativno-strategijskih dejstava Naronooslobodilačke vojske u našem ratu, pogotovo u njezovoj završnoj etapi. U njenom izvođenju polagao je veliki ratni ispit sav komandni i partijsko-politički kadar Osmog korpusa, od desetina do štaba korpusa, a posebno na nivou brigada i divizija. Najveći dio među njima činili su stari prekaljeni ratnici, koji su za sobom već imali mnoge bitke i pobjede, i za koje je kninska operacija predstavljala još jedan, možda do tada najveći ratni izazov.

6. *Neka pitajna operativno-strategijskog značaja kninske operacije*

U istoriografiji NOR-a kninska operacija se tretira kao operacija operativnog značaja, jer su sa obje strane bile angažovane relativno podjednake snage korpusnog sastava. Takav tretman kninske operacije očigledno nije potpun, jer mehanički razdvaja prethodna dejstva i bitke za oslobođenje Dalmacije od njihovog posljednjeg, završnog udara — uništenja njemačke grupacije kod Knina.

Bitka za oslobođenje Dalmacije — posmatrana u cjelini ima po svim kriterijumima i vojno-političkim mjerilima strategijski značaj i u tom sklopu kninsku operaciju treba posmatrati i tretirati kao operativno-strategijsku kategoriju. Razloga za takvu ocjenu ima više.

Prvo, oslobođenjem Dalmacije i kninskom operacijom stvoren je u odnosu na saveznike, i u razmjerama jugoslovenskog ratišta, jedan manje-više kontinuiran front — na koji se u dubini nastavljala teritorija 11. 4. i 9. korpusa, ne samo do bivše italijansko-jugoslovenske granice nego do r. Soče. To nije bila linija fronta u kla-

sičnom smislu. U toj situaciji, taj dio fronta (dio Bosanske Krajine, dio južne Like i sjeverne Dalmacije) je bio i najistureniji dio fronta antifašističke koalicije u Evropi (uključujući front savezničkih snaga u Italiji i front Crvene armije). To je bio i jedan od osnovnih razloga za tako uporne borbe oko Knina i docnije u Lici i Istri.

Drugo, oslobođenjem Dalmacije i većine jadranskih otoka narodnooslobodilački pokret je definitivno postao jedina snaga ne samo na širem području Jadrana već i u zapadnim dijelovima Jugoslavije. Vojnički, politički i ekonomski — to je tada postao snažan bastion nove Jugoslavije, koji je omogućavao ne samo razgranatu vezu sa svijetom već je isključio bilo kakvu potrebu za eventualnim iskrcavanjem saveznika na našoj obali. Takva mogućnost (i opasnost) eliminisana je upravo ovom ofanzivom strategijskih razmjera za oslobođenje Dalmacije, što već samo po sebi govori o njenom izuzetnom vojnom i političkom značaju ne samo u tom trenutku već i sa stanovišta budućeg razvoja događaja.

Treće, u kninskoj operaciji je, kao što je istaknuto, razbijen kompletan 15. korpus njemačke armije. Takve uništavajuće udare za tako kratko vrijeme — naše jedinice nisu nanosile često, pogotovo ne u jednoj operaciji. Iskustva koja su tada stečena bila su dragocjena za kasnija dejstva Četvrte armije. Na sličan način i primjenom sličnog manevra i u nešto izmjenjenoj i težoj situaciji izvedena je četiri mjeseca kasnije i riječko-istarska operacija, u kojoj je uništen 97. njemački korpus u širem rejonu Ilirske Bistrice.

U našoj istoriografiji kninska operacija je do sada svođena uglavnom na tri bitna kompleksa: (1) dejstva na perifernim pozicijama; (2) bitku za Knin i širu okolinu; i (3) fazu okruženja neprijateljske grupacije. Takav tretman je moguć, ali ipak nije dovoljno cjelovit, jer nema u vidu ili eliminiše sva ona dejstva koja su uslijedila neposredno nakon sloma njemačke grupacije u širem rejonu Knina i u južnoj Lici, a koja sa kninskom operacijom čine cjelinu. Kninska operacija je predstavljala mnogo više od skupa bojeva i borbi za Knin i neposrednu okolinu. Svojim dimenzijama, postavljenim (i realizovanim) ciljevima i ostvarenim efektima, ona je istovremeno poslužila i kao »odskočna daska« za prodor naših jedinica u južnu Liku i kasnije za sinhronizovana dejstva sa snagama 11. korpusa. Ona je omogućila, npr., 35. diviziji da likvidira snažnu njemačku grupu kod Gračaca i izbijanje pred Donji Lapac, Gospić i Karlobag (kada je oslobođeno šest ličkih općina), što je bilo od izuzetnog značaja u kasnijim dejstvima, jer je ta teritorija postala snažan placdarm za završne operacije.